

Motion till riksdagen 2021/22:3774

av **Hans Wallmark m.fl. (M)**

Handel för en öppnare värld

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges engagemang i världen ska präglas av en sammanhållen linje och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges utrikes- och handelspolitik ska prioritera internationellt samarbete för att öka flödessäkerheten och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige och EU tillsammans med Storbritannien ska vara drivande för regelfterlevnad i Världshandelsorganisationen WTO och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att när frihandelsavtal ingås mellan EU och länder som kan definieras som auktoritära och/eller totalitära, bör Sverige, där det är möjligt, verka för att det i respektive fall inkluderas motprestationer i form av mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och demokratiutveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är angeläget att återupprätta den transatlantiska länken och att ett frihandelsavtal mellan EU och USA kommer till stånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna den regelbaserade internationella handelsordningen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligare behöver koppla samman säkerhetspolitik, handel och teknologiutveckling i en ny nationell säkerhetsstrategi samt öka satsningarna på forskning och utveckling inte minst inom säkerhets- och försvarssektorn och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör agera kraftfullt i Trade and Technology Council (TTC) för att mellan EU och USA säkerställa fria dataflöden, få ett avtal om AI på plats samt motverka ökad protektionism och digitala skatter och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU ska vara drivande för att fler frihandelsavtal tecknas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade insatser via främst Business Sweden och Tullverket för att bistå svenska företag att återta förlorad mark i handeln med Storbritannien samt att utveckla befintliga affärer och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade insatser via relevanta myndigheter för att minska ledtider, byråkrati och ökade kostnader i och med den nya gränsen mellan EU och Storbritannien och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera direktinvesteringarna i respektive Sverige och Storbritannien genom utökade uppdrag för Business Sweden och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka samverkan mellan Sverige och Storbritannien för att vara en tydlig röst för frihandel, upprätthållen multilateralism och ett regelbaserat handelssystem och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge relevanta myndigheter såsom Tullverket, Business Sweden och Skatteverket utökad uppdrag att bistå svenska företag med nödvändiga åtgärder som behövs för att utveckla handeln med Storbritannien och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska handelsfrämjandet behöver kopplas närmare ambassaderna generellt och i synnerhet vad gäller Storbritannien och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige, EU och Storbritannien tillsammans behöver verka med likasinnade i WTO-kretsen för ett mer enat agerande i WTO för att reformera organisationen och vidareutveckla världshandeln och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med en skrivelse om hur handelsrelationerna mellan Sverige och Storbritannien kommit att utvecklas efter brexit och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett "House of Sweden" bör etableras i Taipei och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för ett frihandelsavtal mellan EU och Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i närtid ska genomföra ett officiellt minister- eller talmansbesök i Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en direkt flygförbindelse mellan Skandinavien och Taiwan och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande för att EU solidariskt motverkar påtryckningar från Kina till följd av kinesiska investeringar och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU bör stå upp för regelbaserat internationellt samarbete samt höga krav på standarder och normer och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU även bör forma sin Kinapolitik tillsammans med andra, USA, Kanada, Storbritannien, Australien, Nya Zeeland, Sydkorea, Indien och Japan, för att kunna uppnå större tyngd i relationerna med Kina och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det svenska engagemanget i världen ska präglas av en sammanhållen linje som tar sin utgångspunkt i Sveriges intressen och värderingar. Vi ska under alla omständigheter försvara Sveriges frihet, säkerhet och rätt till självbestämmande samt främja stabilitet och säkerhet i vårt närområde. Ytterligare ett intresse är vårt gemensamma välstånd. Svensk konkurrenskraft, innovation och handel är förutsättningar för jobb och tillväxt. Det är ett självändamål att ett mindre och starkt handelsberoende land som i stort sett bara kan konkurrera med kvalitet försvarar dessa strategiska intressen. Det kräver nära samarbete med andra länder och möjligheten att upprätthålla flöden med andra länder och regioner. Covidpandemin, grundstötningen i Suezkanalen och den aktuella bristen på halvledare visar både på vikten av dessa flöden och på hur känsliga de är för konflikter och andra störningar. Sverige bör i sin utrikes- och handelspolitik prioritera internationellt samarbete för ökad flödessäkerhet.

Marknadsekonomin, äganderätten och en fri handel utgör grunden för välstånd och utveckling. I arbetet med att tillvarata dessa intressen ska våra gemensamma värderingar rörande mänskliga fri- och rättigheter, demokrati, rättsstat samt marknadsekonomi vara vägledande.

Handel – från ord till handling

I grunden är frihandel den mest rättvisa handeln. Dock är fri ett relativt begrepp medan rättvisa är abstrakt. Frågan är om det finns något som på riktigt kan kallas rättvis handel då handel alltid innebär att två parter utifrån sina respektive förutsättningar finner en överenskommelse. Förutsättningarna i parternas relation behöver emellertid inte vara jämbördiga från början. Exempelvis kan säljaren, trots att denne besitter ett överskott på en vara, ta ut ett högre pris än annars varit fallet gentemot en köpare vilken i sin tur är i svag ekonomisk belägenhet men i stort behov av den specifika varan. Parternas överenskommelse om pris och leverans kan objektivt sett vara ”icke rättvis”, men utifrån de givna förutsättningarna uppnås ändå en för båda parter acceptabel lösning. Rättvisan i handeln består i att båda parter kan avböja den andres bud inför så jämbördiga förutsättningar som möjligt.

Forskaren och författaren Yuval Noah Harari skriver i boken Sapiens om handelns väsen som en konsekvens av förtroende:

Handel kan kanske framstå som en mycket pragmatisk verksamhet som inte behöver någon fiktiv grund. Men faktum är att inget annat djur än Sapiens idkar handel, och att alla handelsnätverk vi känner till bygger på fiktioner. Handel kan inte existera utan förtroende, och det är mycket svårt att lita på främlingar. Dagens globala handelsnätverk bygger på sådana fiktiva storheter som dollarn, Federal Reserve och andra totemiska varumärken. När två främlingar i ett stamsamhälle vill handla med varandra kommer de ofta att skapa förtroende genom att åberopa en gemensam gud, en mytisk förfader eller ett totemdjur.

Regelbaserad handel

Regelbaserat är rättvist och det måste också få kosta. Producentansvar är en självklarhet som måste kunna följas upp och efterlevas. För den absoluta merparten av internationellt verksamma företag är leverans kvaliteten en hygienfaktor som det ligger i egenintresset att vårda. Corporate social responsibility (CSR) är det ansvar företag har för den påverkan man har i samhället där man verkar och är en process för att integrera mänskliga rättigheter, miljö, socialt ansvar och antikorrupcion i strategi och verksamhet. CSR kan i många fall också handla om att säkerställa att lagar efterlevs, till exempel i områden med svaga styrsystem. Det finns också globala riktlinjer som ska godtas och efterföljas.

Fair trade är också free trade, men det behövs regelverk. Alltför grava snedvridningar av globala handelsförutsättningar är en av de aspekter som det gemensamma arbetet inom Världshandelsorganisationen WTO har att hantera. Inte minst måste all koppling till statlig inblandning av handelspremisserna vara transparent. I diskussionen som råder kring den bristfälliga efterlevnaden av WTO:s regelsystem framförs röster för att organisationens regelverk måste förändras. Det primära problemet är dock inte alltid brister i regelverket utan viljan att efterleva detsamma. Därför är en efterlevnadskodex inom WTO angelägen. Sverige och EU ska tillsammans med Storbritannien och andra likasinnade länder verka för ökad regelefterlevnad i WTO.

Som moderater ser vi det som en plikt att försvara konsumentmakten. Framför allt handlar det om att konsumenterna ska ha goda förutsättningar att göra informerade val. Det bästa sättet att tillgodose tillgången på varor går via marknadsekonomi som är det ekonomiska system som i störst utsträckning förutsätter frihet och respekterar mänskliga rättigheter.

Historiskt sett har handel normalt föregått demokrati och frihet. Några undantag från det axiomat finns, där Chile har varit ett motsatt exempel. Därtill är det uppenbart att Kina, på mycket ont och på lite gott, har lärt sig av Sovjetunionens exempel att inte tillåta mänskliga rättigheter, demokrati och åsiktsfrihet innan man började röra sig mer mot marknadsekonomi.

Kommerskollegium presenterar i en rapport att handel med andra länder stärker EU ekonomiskt och geopolitiskt, vilket kan bidra till att värna säkerheten för EU och dess medlemsstater. Handel och ekonomisk integration har en stabiliserande säkerhetspolitisk effekt, även i relation till auktoritära länder. Detta innebär dock inte att fullt utvecklad handel i alla lägen är optimalt. Ur geopolitiskt perspektiv är det viktigt att värdera dessa lägen på ett sätt som fortsätter att bygga på den framgångsrika historiska erfarenheten av ekonomisk integration samtidigt som man beaktar de mänskliga fri- och rättigheter som bör ligga till grund för ömsesidigt förtroendeskapande.

Handel med auktoritära och totalitära regimer är inte alltid att betrakta som ensidigt fördelaktigt. Det är fortsatt angeläget att det ömsesidiga ekonomiska beroendet och fungerande handelspolitiska relationer så långt som möjligt kan upprätthållas, utan att det nödvändigtvis innebär samma ambition när det gäller fördjupad ekonomisk integration som med likasinnade länder. Sveriges och EU:s hållning skall i varje fall bedömas utifrån huruvida ett vidare oförändrat handelsutbyte kan utgöra en försvårande omständighet för att utveckla mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och demokrati i respektive land. Där så bedöms framkomligt bör Sverige emellertid verka för att det i respektive fall när handelsavtal ingås mellan EU och länder som kan definieras som auktoritära och/eller totalitära, inkluderas motprestationer i form av mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och demokratiutveckling samt mot tvångsarbetskraft.

Det kan finnas problem med att främja säkerhetspolitiska intressen med ensidiga handelsbegränsande åtgärder då det multinationella systemet riskerar att undermineras. De åtgärder som vidtas gentemot andra länder ska därför göras utifrån bedömning av sin effektivitet, risken för motåtgärder, konsekvenser för företag och noggrann analys av de problem som åtgärderna avser att lösa. Genuina säkerhetshot kan dock legitimera viss diskriminering av utländska intressen såsom sanktioner. I de fall ett fungerande multilateralt samarbete blockeras bör EU i handelspolitiken och i synen på globala utmaningar söka fördjupad integration med likasinnade länder. Det är angeläget att återupprätta den transatlantiska länken och att ett frihandelsavtal mellan EU och USA kommer till stånd.

Den regelstyrda internationella handelsordningen är viktig att värna om. WTO är till sin konstruktion rätt organisation att hantera de globala handelsstrukturerna. Grunden för att WTO skall kunna fungera baseras på att de ingående länderna respekterar och följer de överenskomna riktlinjerna. Denna följsamhet brister då länder, exempelvis Ryssland, på olika sätt agerar i strid med WTO:s regelverk. I efterhand kan konstateras att det var ett misstag att släppa in Kina i WTO, särskilt som Kina, trots retorik, inte omfamnar marknadsekonomin fullt ut.

En starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik

Digitaliseringen är vår tids viktigaste förändringskraft. Den exponentiella hastigheten som driver digitaliseringen tillsammans med den ökade stormaktsrivaliteten leder till en allt starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik. Strategiska frågor som tillgången till sällsynta jordartsmetaller, femte generationens mobilnät, halvledare, syntetisk biologi och artificiell intelligens står nu väsentligt högre upp på den internationella dagordningen än för några år sedan. Det ställer nya krav på en djupare förståelse för hur teknologiutvecklingen kommer att forma vår utrikes- och säkerhetspolitik. Världen går in i en geoteknologisk era som kommer att påverka länders samarbetsmönster och agendor för internationella organisationer samt ytterst avgöra vem som kan ha övertaget vid konflikter. Det behövs en strategi för att förvalta svenska intressen på dessa områden för att säkra att Sverige kan fortsätta vara en forskningsnation och ett högteknologiskt land i världsklass. Inte minst handlar det om att öka EU-samarbete och fördjupa den inre digitala marknaden, men vi bör även verka för ett effektivt transatlantiskt samarbete på dessa områden.

Under början av digitaliseringen var det västliga demokratier som dominerade denna utveckling. Numera har dock Kina en ledande ställning inom områden som ansiktsigenkänning, 5G, kvantdatorer och digitala betalningslösningar. Med en stor tillgång till data kommer Kina att få en dominerande ställning inom AI. Kina arbetar även med andra länder för att befästa sin dominerande ställning genom den så kallade digitala silkesvägen.

Det har därför från amerikanskt håll föreslagits att tolv ledande demokratier, däribland Sverige, bör inleda ett strukturerat samarbete för att bemöta dessa utmaningar. En gemensam agenda för dessa länder skulle kunna innefatta försörjningssäkerhetsfrågor för halvledare, syntetisk biologi, exportkontrollfrågor samt etiska regler kring ansiktsigenkänning men även cybersäkerhetsfrågor. Sverige bör vara öppet för att föra en fördjupad dialog med USA, men också Storbritannien, Kanada och Japan, kring dessa frågor.

Samtidigt spelar EU också en central roll inom flera av dessa områden. Inom EU finns det även en legal grund, institutioner och strukturer att arbeta utifrån. I kraft av världens största interna marknad kan EU även arbeta som en internationell standard-sättare. 5G-området är det enda teknologiområde där Europa har en ledande ställning. Det innebär att EU kan förhandla från en styrkeposition. För att vidmakthålla den positionen inför 6G behöver större gemensamma ansträngningar göras inom forskning och utveckling.

EU-kommissionen har i samverkan med USA nyligen startat att ett handels- och teknikråd ska upprättas mellan EU och USA. Syftet är att underlätta handel, utveckla kompatibla standarder och främja innovation, men även att samverka kring kritiska teknologier, ekonomiska intressen samt säkerhet, inledningsvis med fokus på 5G. Därtill bör samarbetet intensifieras för att säkerställa fria dataflöden, och EU och USA bör arbeta för att sluta ett avtal om AI. Enligt kommissionen är det övergripande målet att skapa en digital regelbok för demokratier. I grunden är detta ett bra initiativ eftersom det lyfter frågor som Sverige ensamt aldrig skulle kunna driva. Men Sverige bör arbeta hårt så att det inte leder till ökad protektionism och digitala skatter.

Välstånd är den bästa grunden för att motverka onda krafter och oro. Moderaterna ser med fördel att handelsavtal kan åtföljas av samarbetsavtal som kan stärka gemensamt arbete för att främja mänskliga rättigheter och bygga på gemensam respekt för internationella konventioner. I yttersta fall ska handelsförmåner kunna dras in.

Handelsfrämjande är en komplex verksamhet. Tilltron till statliga insatser är på många håll anmärkningsvärt stor i Sverige. Som dörröppnare och vägledare kan organ som Business Sweden med flera göra nytta. Dock är de inte avgörande för företags framgång i utlandet. För att skapa bättre kontinuitet och närmare koppling till Sveriges övriga aktiviteter i andra länder vore det av nytta att Business Swedens handelsfrämjande del kopplas närmare samman med de respektive ambassaderna, i synnerhet vad gäller Storbritannien, varvid konsultverksamheten kvarstår inom Business Swedens nuvarande organisation.

Handelskonflikter

Till skillnad från handelskrig, vilka oftast har sin upprinnelse i att man vill begränsa andra länders producenter att sälja sina varor på det egna landets marknad, används handelsbojkotter vanligtvis som påtryckning i syfte att uppnå politiska mål. Handelsbojkotter innebär att ett land eller en grupp av länder slutar köpa varor från ett visst land och är vid konflikter ett spektakulärt redskap som syftar till att påverka det landets politik genom de ekonomiska förluster som landet åsamkas genom bojkotten. Detta redskap bör dock användas med varsamhet. Rätt använt kan det bidra till att ge önskad effekt liksom det fel använt blir resultatlöst eller i värre fall späder på konfliktgraden. För att uppnå önskvärda mål är det av största värde att rätt åtgärder vidtas som riktar sig mot önskat objekt. Liksom vid sanktioner bör restriktioner vara av rätt kaliber utifrån omständigheterna och samtidigt verkställas samordnat och konsekvent.

Historiskt sett har handelsbojkotter varit lyckosamma av klart varierande grad. Som redskap för att försvaga och i slutändan få regimer att lämna ifrån sig makten är Sydafrika det mest lyckosamma exemplet, medan bojkotterna mot Iran och Nordkorea inte påverkat maktstrukturerna nämnvärt. Snarare har regimernas företrädare inför det egna folket kunnat peka på bojkotterna som exempel på de utomstående makternas ondska. Handelsbojkotter stater emellan är inte särskilt effektiva om styrkeförhållan-

dena länderna emellan är någorlunda jämbördiga. Däremot kan bojkotter sprungna ur folkliga initiativ vara effektiva på kort sikt. Den konsumentdrivna köpbojkotten mot franska viner och livsmedel till följd av landets kärnvapenprover i Stilla havet 1995, gav kännbar effekt på landets export varvid man upphörde med den sortens tester redan året därpå.

Handelskrig handlar främst om att flytta tillgångar genom att sätta press på motpartens förmåga att utifrån handelns överenskomna spelregler distribuera sina varor. Handel bygger på att den starkare och den svagare parten ändå finner en ömsesidig överenskommelse där båda vinner favörer, om än av olika grad. Ett handelskrig handlar inte om att uppnå överenskommelse utan att medelst begränsning av den andra partens möjlighet att sälja sina produkter tvinga densamme till uppgörelse. I en värld av komplexa leverantörskedjor blir det aldrig självklart vem som är vinnare, snarare mer tydligt att förlorarna är desto fler och att det finns fler drabbade parter än vad som från början var avsikten. Att handelskrig är lätta att vinna är ett insiktslöst förhållningssätt. Handelskrig tenderar att begränsa handelns dynamik och därför är det ytterst angeläget att världen återgår till en ordning där tullar, tariffer, kvoter och begränsande standarder söker undvikas. Sverige skall i sin tradition som frihandelsnation motverka handelskonflikter såväl på ett övergripande plan som i praktisk handling genom internationella samarbeten så som WTO. Däremot måste möjligheten att använda ekonomiska sanktioner kvarstå som ett utrikespolitiskt verktyg.

Fler frihandelsavtal genom EU

EU ska vara en ledande kraft för en mer frihandelsvänlig värld där en regelbaserad ordning respekteras och lika villkor råder. Det ligger i Sveriges intresse att unionen förmår att sluta fler frihandelsavtal, inte minst med likasinnade länder, till exempel nu senast avtalet med Kanada. Ett brett avtal ska eftersträvas mellan EU och USA. Det är av stor betydelse i värnandet av den transatlantiska länken.

EU ska fortsätta att vara ett föredöme globalt genom att ingå ambitiösa frihandelsavtal med länder från världens alla delar. Nya frihandelsavtal är även ett viktigt sätt att diversifiera handelskedjorna och därmed stärka EU:s motståndskraft att undvika framtida kriser.

Den inre marknaden är EU:s största tillgång och central för Europas konkurrenskraft. Ju bättre den inre marknaden fungerar, desto starkare blir vi globalt. Kvarvarande hinder bör rivas, särskilt vad gäller tjänster och digitala produkter, och existerande regler bör fullt implementeras för att underlätta handeln inom EU.

Handel är ett av EU:s mest effektiva och kraftfulla verktyg för att påverka omvärlden. Det faktum att EU är världens största exportör och importör av varor och tjänster bör användas mer strategiskt och aktivt för att främja medlemmarnas intressen internationellt till exempel vad gäller klimat och migration.

EU bör vidare använda sin gemensamma tyngd i handelspolitiken till att söka reformera Världshandelsorganisationen, WTO, bland annat med nya regler för digital handel, skarpare regler för att motverka snedvridning av konkurrens och få igång en fungerande tvistlösning.

Storbritannien

EU:s framtida relation med Storbritannien ska präglas av öppenhet och smidighet. För medborgare och företag ska vardagen i så stor utsträckning som möjligt fortsätta som innan. Det är av stor betydelse att handelsförbindelserna värnas, vilket Sverige ska verka för i EU-kretsen.

Storbritanniens utträde ur EU medför konsekvenser för alla 28 berörda länder. Storbritanniens utgång ur EU är en förlust för unionen och för Sverige, särskilt avseende Storbritanniens globala ambitioner att vara en tydlig röst för frihandel där Sverige, EU och UK har gemensamt intresse av att upprätthålla multilateralism och ett regelbaserat handelssystem. Det ligger i Sveriges absoluta intresse att återknyta detta band till en långsiktigt hållbar relation. Målsättningen för relationen länderna emellan måste vara att svenska och brittiska företag i praktiken inte ska märka av någon större skillnad efter utträdet.

I kombination med brexit och coronapandemin minskade handeln mellan Sverige och Storbritannien dramatiskt under 2020. En återhämtning som ekonomer räknar med ska ta många år att nå. Därför är det angeläget för båda länderna att agera handlingskraftigt för att påskynda densamma. Det behövs ökade insatser via relevanta myndigheter för att minska ledtider, byråkrati och ökade kostnader samt att stimulera direktinvesteringarna i respektive Sverige och Storbritannien. Därför behöver Tullverket och Business Sweden få tydliga uppdrag i syfte att fokusera på återhämtningen.

Storbritannien har historiskt varit, är och kommer att förbli en nyckelaktör för att värna om den transatlantiska länken och dess strategiska betydelse. Vi måste också kunna arbeta gemensamt för att upprätthålla multilateralism och ett regelbaserat handelssystem. Här behöver Sverige, EU och Storbritannien verka tillsammans med likasinnade i WTO-kretsen. Det skulle innebära ett mer enat agerande i WTO syftande till att konstruktivt reformera organisationen och vidareutveckla världshandeln.

Regeringen ska återkomma till riksdagen med en skrivelse om hur handelsrelationen mellan Sverige och Storbritannien kommit att utvecklas efter brexit.

Sveriges relation till Taiwan (RoC)

Republiken Kina/Taiwan utgör ett viktigt nav för demokrati och tolerans i Asien. Dess komplexa historik med Folkrepubliken Kina innebär prövningar för Taiwans befolkning och har försvårat såväl diplomatiskt som kulturellt och forsknings- och handelsrelationer med omvärlden. Det ligger i Sveriges intresse att ha väl utvecklat utbyte med Taiwan inom så många områden som möjligt. Därför bör Sverige skapa möjligheter till ökade kontakter genom att uppgradera den svenska närvaron i Taipei med ett "House of Sweden", vilket kan fungera som bas för framtida diplomatiskt utbyte länderna emellan. Därtill bör Sverige driva på för ett frihandelsavtal mellan EU och Taiwan och i närtid genomföra ett officiellt minister- eller talmansbesök i Taiwan samt verka för en direkt flygförbindelse mellan Skandinavien och Taiwan.

Investeringar

En viktig del av handeln handlar inte bara om varuflöden och dess transfereringar. Väl så viktiga i sammanhanget är transnationella investeringar. Svenska företag bygger sin konkurrenskraft genom investeringar i andra länder och likaså sker motsvarande

utländska investeringar i Sverige. Möjligheten att transparent investera över gränserna utvecklar såväl den svenska som den globala ekonomin. De senaste årens utveckling visar att det finns konsekvenser av transnationella investeringar som politiskt måste uppmärksammas.

Investeringar kan utöver de rent ekonomiska aspekterna också göras för att skapa kontroll över andra länders samhällsfunktioner. Till exempel är det av stor vikt att direktinvesteringar i samhällsviktig svensk infrastruktur som kan skada svensk och europeisk säkerhet kontrolleras och ytterst kan stoppas. Sverige behöver snabbt få egen lagstiftning på plats.

Sverige ska vara en öppen och dynamisk ekonomi som välkomnar investeringar. Utländska investeringar i svenska företag har varit, och kommer att vara, viktiga för att skapa arbetstillfällen och stärka svensk konkurrenskraft i en global ekonomi. Det är väsentligt att slå fast och understryka värdet och vikten av en fri och öppen ekonomi. Men det är lika viktigt att vitala tillgångar inte säljs ut och att olämpliga aktörer inte ges avgörande inflytande över svensk ekonomi och politik. Inte minst i spåren av coronapandemin behöver Sverige ett regelverk som försvårar och förhindrar utländska investeringar som allvarligt skulle kunna hota nationella svenska intressen. Det kan handla om infrastruktur, energi eller företag med mycket hög innovativ förmåga. Det kan också vara fråga om att statsägda företag i centralstyrda länder vill köpa upp teknikföretag i framkant.

Att kinesiska intressen tidigare skaffade sig aktier och därmed inflytande i det i Sverige tidigare flitigt använda flygbolaget Norwegian väckte både uppmärksamhet och kritik. Det skall understrykas att kinesiska investeringar inte helt ska avfärdas då det finns områden och sektorer som är lämpliga för samarbete. Men det gäller att vara tydlig. Det är inte alltid de mest kända, stora företagen som nödvändigtvis är de mest skyddsvärda. Oron bör även gälla de mindre och mellanstora företagen inom strategiska områden, exempelvis artificiell intelligens eller halvledarteknik, där främmande makt vill skaffa sig ett otillbörligt inflytande.

Sveriges lagstiftning på investeringsområdet ska i grunden vara liberal och tillåtande. Dock måste den vara föremål för kontinuerlig uppmärksamhet och raskt kunna justeras utifrån perspektivet att värna om svenska nationella och ekonomiska intressen.

Flera EU-länder blir alltmer beroende av Kina och på många håll har en växande kinesisk ekonomi och kinesiska investeringar varit välkomna i en tid när Europa genomgått en finanskris och en period av låg tillväxt. År 2012 etablerades ett mer formellt samarbete, numera känt som ”17+1 Belt and Road Initiative” mellan Kina och länder i Central- och Östeuropa. Elva av de europeiska länderna i samarbetet är EU-medlemmar. När enskilda medlemsländer blir alltmer beroende av Kina riskerar dock möjligheten till EU-gemensamma ageranden att försvåras. Det är därför av stor betydelse att EU solidariskt motverkar påtryckningar, liksom påverkansoperationer och angrepp, mot enskilda medlemsstater som på egen hand svårligen kan hantera relationen till Peking.

Den nya sidenvägen (Belt and Road Initiative, BRI) sträcker sig ända från Kina till Europa och är kanske det mest iögonfallande exemplet på kinesiska investeringar utomlands. Att Kina investerar i andra länder har givetvis ett flertal positiva effekter vad gäller utveckling och handel men innebär onekligen också ett antal stora utmaningar. Det gäller inte minst att ett auktoritärt land försöker forma internationella normer samt stärker sitt politiska inflytande. Därtill uppstår utmaningar relaterade till kinesisk

industriell överkapacitet. Litauen utmanar nu detta initiativ i Europa och försöker samla länder bakom en likartad hållning inom EU.

Sverige och övriga medlemsstater behöver konkreta verktyg, såsom lagar, regler och strukturer, för att kunna förhålla sig till investeringar och de risker som kan finnas med att använda kinesisk teknik i säkerhetskänslig infrastruktur. I många fall bör samarbete och investeringar välkomnas, medan det i andra fall krävs kontroll för att säkra handelsfrihet och integritet. Sverige och EU skall inte vara naiva och det är avgörande att den fria världen förmår att vara tydlig med spelregler, reciprocitet och standarder.

EU bör även forma sin Kinapolitik tillsammans med andra – USA, Kanada, Storbritannien, Australien, Nya Zeeland, Sydkorea, Indien och Japan – för att kunna uppnå större tyngd i relationerna med Kina.

Hans Wallmark (M)

Hans Rothenberg (M)

Margareta Cederfelt (M)

Helena Storckenfeldt (M)

Boriana Åberg (M)

Jessika Roswall (M)